

VII.

Til Stortinget!

Gives der nogen Sandhed, der synes til enhver Tid, at burde have været uomtvistelig, saa er det vel den, at det ene Menneske ikke har Ret til at befale over det andet Menneskes Tro eller Erkjendelse. Disse ligge efter sin Natur udenfor ethvert menneskeligt Magtbud, og naar Staterne alligevel have villet gjøre saadanne gjældende, da har dette grundet sig paa Doktriner, hvis Urigtighed Videnskab og Erfaring have været enige i at blotte; og blandt de meest civiliserede Nationer hersker der omfjerd neppe mere end een Mening om, at ikke alene Haanden men ogsaa Aanden bør hjemles Frihed i Statsforsamlingen, og at den religiøse og politiske Frihed bør gaa Haand i Haand. Thi der gives — ytrede nyligt i Parlamentet en af Englands første Statsmænd — ingen sand Frihed hvor Borgere berøves Rettigheder paa Grund af religiøse Meninger. Dog, det skulde være overflødig vidtløftigen at fremstille de almindelige Sandheder, hvorpaa nærværende Forslag grunder sig, og det saa meget mere som det, ved den paa dette Storting emanerede Lov angaaende Dissenterne har vist sig, at en liberal Opfattelse af de kirkelige og religiøse Anliggenders Forhold til Staten allerede er saa fremskredet iblandt os, at den idetmindste i nogen Grad gjør sine Forordninger til Legislaturen gjældende, og ikke nøier sig med en ufrugtbar Aerkjendelse af Sandhederne som skjønne Theoremer, der dog enten i det Hele eller for en Deel skulle mangle praktisk Udførelighed. Og har det end ved en anden Sags Afgjorelse vist sig større Betænklichkeiten ved at lade gjælde i et givet Tilfælde hvad man in abstracto erkjendte som rigtigt fra Religionens, Moralens og Humanitetens Synspunkt, saa kan det dog neppe være Gjenstand for nogen Tvivl, at jo slige Betænklichkeiten vilde tabe sig efterhaanden som selve Ideen udvikles og vinder Overbeviisningens Styrke. Herpaa er det at haabe, og derfor er det at virke.

Naar Hr. Statsrevisor Daa og Sorensskriver Sørensen saaledes atter have fremsat Forslag til Forandring i Grundlovens § 2, saa ere de uden Tvivl ledede af lignende Betragtning, og naar Undertegnede herved tillader sig at fremsætte et andet Grundlovsforslag, da ledes han af den samme og det varme Ønske om, at det Misforhold, som finder Sted mellem vor religiøse og politiske Frihed snart maatte hæves. Nærværende

Forslag skulde da være en Entens Skjærv til Bestræbelserne mod dette Maal, idet Proponenten har troet, at der for samme burde foretages endnu mere gennemgribende Forandringer i vor Grundlov, end hidtil er bleven foreslaaet. Det er saaledes hans Mening, at idet man indrømmer alle kristelige Religionsbekjendelser fri Religionsudøvelse, bør man ogsaa samtidigt dermed tilstaae dem aktiv-borgerlige Rettigheder i Lighed med og under samme Betingelser som andre Statens Borgere. Dette synes rigtignok ogsaa at være en Folge af Grundloven, saaledes som den nu er, eller bliver ved den foreslaaede Restauration, hvorved det igjen optages i § 2, som efter almindelig Mening ved en Inkurie blev ubeladt af samme; men det burde dog formeentligt ønskes tydeligt udtrykt i § 50, for at ingensomhelst Tvivl derom kunde finde Sted. Dette er det ene Punkt, hvori nærværende Forslag adskiller sig fra det af Hr. Statsrevisor Daa og Sorensskriver Sørensen fremsatte. I det andet er Differentien mere fremtrædende og angaaer § 92, forjaaviddt den byder, at til Embeder i Staten maa alene udnævnes norske Borgere, som bekjende sig til den evangelisk-lutheriske Religion. Dette kan neppe bestaae med nogen virkelig Religionsfrihed, og Proponenten har derfor troet, at man idetmindste burde og kunne gaa saa vidt i Liberalitet, som nedenslaaende Forslag vil. Det skjønnes t. Ex. ikke, at man jo kunde være lige brav Kriger, lige duelig Sagfører, Læge o. s. v. enten man hører til den ene eller anden Troesbekjendelse; men naar dette er Tilfældet, og man vil Religionsfrihed, saa gives der eiheller nogen Grund til en saa almindelig Bestemmelse som den nævnte i Grundlovens § 92. Videre har han troet, at Bestemmelsen om, at de, der bekjende sig til Statskirken, skulle opdrage sine Børn i samme, kunde udgaa af Grundloven og være Gjenstand for Privatlovgivningen, paa samme Maade som Bestemmelserne i saa Henseende betræffende blandede Ægtefælder; men har dog in subsidium foreslaaet Bibeholdelsen af denne Grundlovsbestemmelse. Endelig har han rigtignok troet, at det i Grundlovens § 2 burde hedde: "alle Religionsbekjendelser," uden at limiteres med Ordet: "kristelige" — et Epitheton, som baade det theologiske og juridiske Fakultet stundom kunde have vanskeligt ved neigtigt at bestemme, da man saaledes endog har set drage i Tvivl om Kvæ-

ferne kunne ansees som Kristne; men han har heri ikke vovet at følge en Anskuelse, der muligens kunde være altfor meget blot subjektiv. I Henhold til det saaledes forteligen Anførte — som Proponenten beklager, her ei nærmere at kunne udvikle, da han indtil det Sidste havde ventet lignende Forslag fra en anden Haand — foreslaaes følgende Grundlovsforandringer:

Enten 1: Grundlovens § 2 skal lyde: "Den evangelisk-lutheriske Religion forbliver Statens offentlige Religion; dog nyde alle kristelige Religionsbekjendere frie Religionsøvelse overalt i Riget. Jesuiter og Munkeordener maa ikke taales."

I Grundlovens § 50 første Pafus infereres mellem Ordene: "25 Aar" og "have": "høre til en kristelig Religions-

Drammen 26de September 1845.

bekjendelse." Begyndelsen af Grundlovens § 92 skal lyde: "Til Embeder i Statskirken og til Dommerembeder maa alene udnevnes de norske Borgere, som bekjende sig til den evangelisk-lutheriske Religion. Alle, der udnevnes til Embeder i Staten maa have svoret Konstitutionen og Kongen Trostaa og tale Landets Sprog."

Eller 2: Grundlovens § 2 skal lyde: "Den evangelisk-lutheriske Religion forbliver Statens offentlige Religion, og de Indvånere, der bekjende sig til den ere forpligtede til at opdrage sine Børn i samme."

Og forøvrigt overeensstemmende med Forslaget No. 1.

Erhbødigst

Ehlv. Sivertson.

Bedtaget af

J. S. Søster.

Refereret i Stortinget den 27de September og da besluttet:

"Bliver under Præsidentstaaets Haand at bekjendtgjøre ved Trykken for at komme til Afgjørelse paa næste Storting."

E. Sørensen,

Præsident.

Ring,
Secretair.